

Staatssecretaris Paul de Krom (SZW) over het belang van werk

Aan het eind van het gesprek raakt de staatssecretaris gepassioneerd. Tot dat moment blijft hij in zijn rol van de gedegen, maar aimabele bewindsman die vriendelijk doch met enige formele afstandelijkheid de vragen beantwoordt. Het verhaal van Paul de Krom (VVD), staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is het verhaal van het eerste kabinet-Rutte. De rode lijn: wie kán werken, móét werken.

‘Ik heb’, zegt staatssecretaris Paul de Krom als het gesprek met VNG Magazine al bijna is afgerond, ‘een enorme hekel aan zieligheidsdenken. Als mensen hulp en ondersteuning nodig hebben, moeten ze die krijgen. Natuurlijk. Maar ik vind daarnaast dat we vooral moeten kijken naar wat mensen wél kunnen. Mensen afschrijven in een uitkering is niet zo moeilijk. Het is veel moeilijker om mensen aan de slag te krijgen. Ik weiger mensen af te schrijven. Dat is de essentie van ons verhaal. Wie kan werken, moet werken. En dat kan met minder geld. Maar dan moeten we het wel beter organiseren en de oplossingen die er zijn moeten we met beide handen aangrijpen.’

En dat gebeurt in de praktijk, merkt hij. De staatssecretaris was vorige week in Alphen aan den Rijn waar hij, een ‘ongelooflijk actieve werkgeversvereniging’ trof. Enthousiast: ‘De jeugdwerkloosheid is daar veel lager dan in andere regio’s. Ik ben ook bij de Drechtsteden geweest waar op een heel intensieve manier wordt samengewerkt met de uitzendbureaus. En zo

kan ik nog veel meer voorbeelden geven van plaatsen waar zowel ondernemers als sociale diensten en wethouders op een actieve manier werk maken van werk.’

Iedereen is nodig

Nederland vergrijst. Er gaan straks meer mensen met pensioen dan er nieuwe mensen op de arbeidsmarkt bij komen. Iedereen is dus nodig, zegt De Krom. Daarom wordt ook gekeken naar de mensen die nu van een uitkering leven en in de sociale werkvoorziening zitten.

Niet iedereen wil werken. Sommigen zitten liever in het zonnetje voor hun huis, met een biertje in de hand. Die vinden het wel best, zo’n uitkering.

De Krom: ‘Daar is dus geen ruimte meer voor. Waar een wil is, is werk. En als er geen wil is, is er ook geen werk – maar dan ook geen uitkering. Als je een beroep doet op de belastingbetaler, op de solidariteit van de samenleving, dan moeten de mensen die dat geld opbrengen erop kunnen rekenen dat het alleen terecht komt bij diegenen die er recht op hebben.’

Het kabinet wil het aantal plaatsen in de sociale werkvoorziening drastisch terugschroeven. Gemeenten zeggen: prima, maar dat kost meer dan de 400 miljoen die het kabinet daarvoor beschikbaar stelt. ‘Uit het advies van de commissie-Westerlaken dat vorige week is aangeboden, blijkt dat het moet kunnen.’

Nou, de commissie houdt wel een slag om de arm. Het Rijk en de gemeenten moeten misschien geld bijleggen: het Rijk 100 miljoen, gemeenten 50 miljoen.

‘Als de maatregelen die Westerlaken voorstelt, onvoldoende blijken. Wat ons betreft is dat geld er. Op de plank ligt de honderd miljoen die we bezuinigen op de regionale uitvoeringsdiensten. Dat bedrag was aanvankelijk aan de gemeenten toegezegd, maar toen zij niet instemden met de paragraaf in het Bestuursakkoord over de Wet werken naar vermogen, heeft het kabinet gezegd: dan krijgen jullie ook die RUD-gelden niet. Maar we reserveren ze wel voor het geval die 400 miljoen voor de herstructurering niet voldoende blijkt te zijn.’

‘Ik weiger mensen af te schrijven’

‘Waar een wil is, is werk’ (foto’s: Arenda Oomen)

VNG-voorzitter Annemarie Jorritsma zei vorige week dat de sociale werkvoorziening niet leeft bij gemeenteraden. Alleen als er iets misgaat, schrikken raadsleden wakker. Is dat ook uw indruk? ‘Dat het onderwerp hoog op de agenda moet staan van de gemeenteraden vind ik ook. Het onderwerp is tientallen jaren onbesproken gebleven, het is nooit gelukt daar fundamenteel over te praten. Dat gebeurt nu wel en dat is absoluut winst. In het verleden is veel geld in de sector gestopt met als gevolg dat het nu de grootste werkgever van Nederland is, en dat er veel mensen in terecht zijn gekomen die wellicht elders kans op een reguliere baan hadden gemaakt. Dat is nu precies wat wij beogen met het werken naar vermogen: veel mensen die kansen hebben op de arbeidsmarkt, moeten we die kansen geven.’

Loondispensatie

De mensen die vanuit de sociale werkvoorziening op de gewone arbeidsmarkt terecht zijn gekomen, zijn enthousiast en gemotiveerd, zegt De Krom. Dat deson-

danks niet alle werkgevers staan te springen om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen, ziet hij ook. Daarom is er ‘een hele gereedschapskist’ om werkgevers te helpen, met de loondispensatie als belangrijkste instrument.

De staatssecretaris: ‘Dat komt voor iedereen die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kan verdienen ter beschikking. Wat betekent dat in de praktijk? Stel, je bent bakker en je neemt iemand in dienst die tien taarten per dag moet bakken. Dat lukt hem niet, hij maakt er maar drie. In dat geval betaalt die bakker alleen voor die drie taarten, de overheid vult aan tot maximaal honderd procent. Dat is voor gemeenten aantrekkelijk omdat het een uitkering scheelt, het is voor de mensen zelf aantrekkelijk omdat hoe meer zij werken, hoe meer zij in hun portemonnee overhouden, en het is voor werkgevers aantrekkelijk omdat zij alleen maar voor de geleverde productiviteit betalen. Een instrument dus waar iedereen bij gebaat is. Ik verwacht daar veel van.’

Wie is Paul de Krom?

Geboren 10 februari 1963, Zutphen

Opleiding:

- VWO
- Juridische bestuurswetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Loopbaan:

- 1987 Hoofdambtenaar, Ministerie van Defensie.
- 1989 Consultant public affairs bij Industriële Consulanten Nederland.
- 1991 Diverse functies op het terrein van human resources bij Shell in Pernis, Den Haag, Dubai en Londen.
- 2003 Tweede Kamerlid voor de VVD.
- Sinds 2010 Staatssecretaris Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Maar toch zien veel ondernemers op tegen de administratieve rompslomp.

‘Ze willen geen gedoe, dat klopt. Dat begrijp ik helemaal, want werkgevers moeten een onderneming runnen. Als er begeleiding nodig is, dan moet de overheid daarin ondersteunen. Dat gaan we doen door het veel meer in één hand te leggen, namelijk bij die gemeenten met een integrale aanpak, zodat ondernemers niet langer met veel diensten en regelingen te maken hebben. Er zijn veel mogelijkheden, maar die moeten we wel zien en dan moeten we ze ook grijpen. Ik ben ervan overtuigd dat het gaat lukken, vooral omdat er veel mensen zijn die deel willen zijn van de oplossing in plaats van het probleem. Daarom moeten we niet meer denken in termen van belemmeringen, maar van oplossingen.’

In een brandbrief aan premier Rutte waarschuwde wethouder Lodewijk Asscher van Amsterdam onlangs dat de stapeling van bezuinigingen vooral nadelig uitwerkt voor de mensen die het toch al moeilijk hebben.

‘Dat heeft ook onze aandacht. Minister Kamp van Sociale Zaken is nu aangesteld als coördinerend minister die kijkt naar de cumulatie van de kabinetsmaatregelen voor verschillende groepen. Daar zeg ik wel uitdrukkelijk bij dat de verantwoordelijkheid voor de maatregelen bij de individuele bewindspersoon blijft liggen.’

Maar minister Kamp kijkt over de schouder mee. ‘Nee, hij coördineert. Dat is toch wat anders. Daarnaast heb ik met de collega’s van VWS, Onderwijs en Justitie frequent overleg over de afstemming van de maatregelen: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we al die decentralisaties – AWBZ, jeugdzorg, mijn portefeuille – op zo’n manier vormgeven dat gemeenten daar goed mee uit de voeten kunnen. Daar willen we de gemeenten bij betrekken, zij moeten het tenslotte uitvoeren. Gemeenten hebben daar zelf om gevraagd, omdat zij beter de regie kunnen voeren in de hele keten van AWBZ, jeugdzorg, Wmo en de aansluiting op de arbeidsmarkt. Wij komen met al deze maatregelen tegemoet aan de wensen van de gemeenten.’

Mantra

De mantra van de gemeenten is: geef ons dan ook voldoende middelen. Alleen op de bijstand leggen gemeenten per jaar al 570 euro per uitkering bij. Voor veel gemeenten dreigt de artikel 12-status omdat zij dit niet meer kunnen opbrengen. ‘Dat debat hebben we gevoerd. De gemeenten hebben zelf aangegeven het allemaal veel efficiënter en effectiever te kunnen. Dat geloven wij graag en daarom halen wij de schotten weg tussen de re-integratiebudgetten van Wajong, bijstand en sociale werkvoorziening. Dat geld voegen we samen, waardoor gemeenten dat flexibel kunnen inzetten. Dan kun je met minder geld beter maatwerk leveren. Al die maatregelen bij elkaar resulteren in meer beleidsruimte voor gemeenten. Dat er in totaal minder geld beschikbaar komt, klopt. Ik heb ook te maken met een bezuinigingstaakstelling. Het kabinet wil geen schulden doorschuiven naar toekomstige generaties.’

Is het niet erg gemakkelijk om steeds te schermen met de taakstelling van het kabinet, als er vervolgens niet wordt gekeken naar de consequenties?

‘Dat er tekorten zijn, is helder. Ik realiseer me dat het voor gemeenten lastig is. Maar dat komt door afspraken die gemeenten

‘Gemeenten zijn heel belangrijke partners’

zelf met het vorige kabinet hebben gemaakt. Die afspraken lopen tot eind dit jaar. De tekorten die gemeenten nu hebben, zijn een gevolg van de systematiek die gemeenten toen hebben afgesproken met toenmalig staatssecretaris Aboutaleb. Wij houden ons daaraan. Die afspraken golden voor goede en voor slechte tijden. Dat pakt nu heel vervelend uit. Wij hebben bij de onderhandelingen over het Bestuursakkoord aangeboden een objectieve toetsing te laten uitvoeren naar de systematiek van het huidige Bestuursakkoord. Maar toen de gemeenten niet instemden met die paragraaf over de Wet werken naar vermogen, heb ik gezegd: dan gaan we dat onderzoek ook niet doen.’

Maar ondertussen zakt een stad als Rotterdam, niet de minste, wel door haar hoeven. Dat verontrust u niet?

‘Laat ik voorop stellen dat ik het van wethouder Marco Florijn van Ief vind getuigen om van Leeuwarden naar Rotterdam te gaan. Hij wist dat het geen gemakkelijke baan zou worden. Politiek is niet voor bange mensen, dat geldt voor Florijn, dat geldt evenzeer voor mijzelf. Lastige klussen moeten ook geklaard worden. Ik ga niet speculeren over de vraag of Rotterdam een artikel 12-gemeente wordt of niet. De stad heeft een financieel probleem, maar Rotterdam is daarin niet uniek. Het is specifiek een verantwoordelijkheid van college

en gemeenteraad hoe daarmee om te gaan.’

Iets anders. Zowel u als de gemeenten willen de fraude met bijstandsuitkeringen aanpakken. De gemeenten willen meer bevoegdheden, bijvoorbeeld het koppelen van bestanden. Maar zij lopen aan tegen de privacywetgeving.

‘Ik zit met de gemeenten op één lijn. Een paar maanden geleden heb ik op een bijeenkomst van wethouders gezegd: als jullie in de praktijk oplopen tegen belemmeringen die de aanpak van fraude in de weg staan, laat mij dat dan weten. Dat lijstje heb ik inmiddels gekregen en ik ben nu, samen met die wethouders, aan het kijken wat er kan, welke belemmeringen er zijn en hoe we die gaan oplossen. Fraudeaanpak is voor mij een prioriteit, en dus is het ook een prioriteit om gemeenten zo veel mogelijk handvatten te geven om dat zo goed mogelijk te kunnen doen. Als daar wetswijzigingen voor nodig zijn, gaan we dat doen.’

Praat u vaak met wethouders?

‘Ja, heel vaak, bijna wekelijks. Ik ga bijna elke maandag op werkbezoek. Ik zoek dat gesprek op, gemeenten zijn heel belangrijke partners. Niet alleen omdat ik wil weten wat ze doen, maar ook omdat ik signalen wil opvangen van waar ze tegenaan lopen in de lokale praktijk. We zijn het niet altijd eens, maar dat lijkt me logisch.’

